

بیانات در دیدار دست‌اندرکاران کنگره بزرگداشت شهدای روحانی - 4 / خرداد / 1401

بسم الله الرحمن الرحيم (۱)

و الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على سيدنا محمد و آله الطاهرين.

بزرگداشت علما و روحانیون که در خدمت جهاد و در عرصه‌ی جهاد وارد شدند و جهاد کردند و سرانجام هم به سعادت شهادت رسیدند، کار بسیار شایسته‌ای است. از این جهت مهم است که روحانیون همیشه دعوت به خیر میکنند؛ اگر چنانچه خود داعی الی‌الخیر در عرصه‌ی خیر پیش‌قدم باشد، تأثیرش بیشتر است؛ کونوا دُعاةً لِلنَّاسِ بِغَيْرِ السِّتْرِکُمْ. (۲) این علمای شهید ما کسانی هستند که دعوت کردند مردم را، هم با زیانشان، هم با عملشان. بنده در دفاع مقدس، مکرر دیدم طلبه‌های جوانی را که لباس نظامی نشان بود، عمامه سرشان بود و از اول به عنوان تبلیغ در وسط یگانهای رزمی آمده بودند تا برای جوانهایی که مشغول جهاد هستند، احکام دین را، نصایح را [بیان کنند] و وظایف روحانی را انجام بدهند لکن به این اکتفا نمی‌کردند - ما دیدیم، شناختیم - و خودشان در صفوف مقدم وارد میدان جنگ میشدند؛ و تعداد زیادی هم به شهادت رسیدند.

خب، در باب شهادت روحانیون، شهادت برای عالم روحانیت یک امر جدیدی نیست. ما در کتابهای درسی طلبگی‌مان، دو کتاب، از دو شهید داریم: شهید اول (۳) و شهید ثانی. (۴) یعنی طلبه‌ی ما وقتی وارد درس حوزه‌ی علمیه میشود، بعد از دو سه سالی که می‌گذرد، کتاب شرح لمعه را می‌خواند؛ لمعه مال یک شهید است، شرحش مال یک شهید دیگر است؛ دو شهید بزرگوار از علمای برجسته و جزو کسانی که از لحاظ رتبه‌ی علمی، جزو ستاره‌های عالم روحانیتند؛ یعنی در طول این هزار سال تاریخ فقه استدلالی شیعه، اینها جزو برجسته‌هایند؛ هم شهید اول، هم شهید ثانی. شهید ثالث هم داریم که البته شهید ثالث اسم چند نفر است: هم شهید برغانی قزوین، هم شهید شیخ نورالله شوشتری در هند، و شهدای گوناگون دیگر؛ بعد شهدای روحانی دیگری که به عنوان شهید اول یا شهید دوم یا شهید سوم شناخته نشدند؛ شهید مدرس، روحانی عالی‌قدر، شهید شیخ فضل‌الله نوری، روحانی عالی‌قدر؛ اینها شهدای عالم روحانیتند؛ و از این قبیل [باز هم] هستند. بنابراین مسئله‌ی شهادت در بین جمع روحانیون، امر جدیدی، امر تازه‌ای نیست و ما شهدای بزرگی داشته‌ایم.

در بین روحانیون اهل سنت هم همین جور؛ [این] مخصوص شیعه نیست؛ هم در جنگ کسانی را داشتیم، هم در بعد از جنگ در دورانهای مختلف؛ در همین اواخر، این شهید شیخ‌الاسلام (۵) که جزو روحانیون بسیار مؤثر و مفید در کردستان بود و به شهادت رسید؛ و شهدای متعددی دیگری که چه در این منطقه، چه در مناطق دیگر به شهادت رسیدند.

خب، اینها افتخارات روحانیت است؛ ما از این بُعد نگاه نکنیم که حالا این در مقایسه‌ی با بقیه‌ی اقشار چه جور است؛ این [مسئله‌ی] درجه‌ی دوم و سوم است؛ از این بُعد نگاه کنیم که در عالم دعوت الی‌الخیر، شهید روحانی آن کسی است که با جان خودش وارد میدان دعوت شده؛ این خیلی مهم است. و ما امروز در بین طلاب جوان، در بین فضیلتی جوان احتیاج به این روحیه داریم که بدانند که عالم دین بودن و ملای بزرگ بودن و مجتهد عالی‌مقام بودن، به معنای کناره‌گیری و انزوای از میدان جهاد نیست بلکه عالم دین، مرجع تقلید، استاد برجسته‌ی درجه‌ی یک حوزه‌ی علمیه، مثل امام بزرگوار ما، وارد میدان جهاد شد و آن جهاد عظیم را ایشان انجام داد که در طول تاریخ شیعه یک چنین جهادی با این عظمت و با این نتایج وجود ندارد؛ هم عالم بود، هم محقق بود، هم فقیه بود و اصولی بود، هم

حکیم بود و عارف بود؛ یعنی یک انسان برجسته‌ی علمی در حدّ امام بزرگوار، اوّل مجاهد دوران خودش، بلکه بسیاری از دورانها بود و در بالاترین رتبه قرار گرفت. بنابراین این تصوّر به وجود نیاید که اگر می‌خواهیم عالم باشیم، مرجع باشیم، محقق باشیم، مدرّس عالی‌مقام در حوزه باشیم، لازمه‌اش کناره گرفتن از کار جهاد و عرصه‌ی جهاد و مانند اینها است؛ نخیر، ورود در عرصه‌ی جهاد وظیفه‌ی ما است؛ ما باید جهاد بکنیم.

حالا جهاد انواع مختلفی دارد: یک وقت ممکن است که جهاد علمی رجحان (۶) پیدا کند - بله، مواردی داریم از این قبیل که جهاد علمی رجحان پیدا میکند - یک وقت هم جهاد نظامی رجحان پیدا میکند، یک وقت جهاد سیاسی رجحان پیدا میکند، یک وقت جهاد اجتماعی و ورود در فعالیت‌های اجتماعی رجحان پیدا میکند. در همه‌ی این موارد، طلاب جوان ما، فضلای جوان ما باید احساس مسئولیت بکنند و بدانند که خطاب اوّل، متعلّق به آنها است؛ برای اینکه وظیفه‌ی اوّلی و اصلی ما جامعه‌ی روحانیت عبارت است از دعوت الی‌الخیر؛ کاری که انبیا میکردند؛ این وظیفه‌ی اوّلیه‌ی ما است. و بهترین وسیله‌ی دعوت الی‌الخیر هم عبارت است از عمل؛ عمل در میدان خیر و در میدان دعوت. بنابراین وارد شدن در میدان مجاهدت، برای عالم دینی و روحانی یک وظیفه‌ی اوّلی و بدیهی و قطعی است؛ در این هیچ تردیدی نیست. آن کسی که از میدان جهاد کناره می‌گیرد، در واقع بایستی توجّه بکند که میدان جهاد، اساس قضیه است.

خوشبختانه ما در بین روحانیون بزرگوارمان [این روحیه را می‌بینیم]. حالا شهدا را آقایان احصاء کرده‌اند. (۷) مرحوم امینی (رضوان الله علیه) صاحب الغدیر کتابی دارند به نام شهداء الفضیلة که همین علمای شهید در طول تاریخ را احصاء کرده‌اند؛ [البته] نه همه را، یک تعدادی را ایشان توانسته‌اند پیدا کنند؛ از قرن چهارم پنجم به بعد را ایشان احصاء کرده‌اند، قبل از آن را ایشان احصاء نکرده‌اند. در طول زمان هم کسان زیادی هستند که به شهادت رسیده‌اند یا در میدان مجاهدت و مبارزه بوده‌اند و شهادت نصیبشان نشده لکن مجاهد فی سبیل الله بودند؛ [نام] اینها قهراً در آن کتابها نیامده؛ خب این یک فرهنگ افتخارآمیزی است برای روحانیت و امیدواریم که ان شاء الله این روحیه و این حالت ادامه پیدا کند.

توصیه‌ی من به دوستان و برادران عزیز که این بزرگداشت‌ها را برگزار میکنند، این است که به عنوان هدف به اینها نگاه نشود؛ اینها وسیله‌اند، اینها ابزارند؛ دنباله‌ی این بزرگداشت‌ها باید کارهای فراوانی انجام بگیرد. پیدا کردن شیوه‌های عمل و شیوه‌های کار احتیاج به گروه‌های فکری دارد؛ مجموعه‌های اهل فکر، کسانی که اهل فکرند، اهل فرهنگند، اهل هنرند، بنشینند راه‌های مختلف را پیدا کنند؛ همین طور که به آقایان عرض کردیم، (۸) ترویج نامهای اینها، ترویج عکسهای اینها، بیان شرح حال‌های اینها، ترویج و تکثیر وصیت‌نامه‌های اینها و بیان موقعیتهایی که اینها در آن قرار داشتند و در آن موقعیتهای دست به این جهاد زدند، کارهای خیلی مهمی است؛ اینها را باید تکثیر کرد و ان شاء الله همه در مقام استفاده‌ی از معنویت این بزرگواران باشند.

امیدواریم ان شاء الله مؤید باشید و خداوند شماها را موفق بدارد و کمکتان کند تا بتوانید آن کار لازمی را که در این زمینه هست، انجام بدهید.

والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته

(۱) در ابتدای این دیدار - که در چهارچوب دیدارهای دسته‌جمعی برگزار شد - حجّت الاسلام والمسلمین عبدالله حاجی‌صادقی (نماینده‌ی ولیّ فقیه در سپاه و رئیس شورای عالی سیاست‌گذاری کنگره) و حجّت الاسلام والمسلمین سید یوسف طباطبائی‌نژاد (امام جمعه‌ی اصفهان) - گزارشی ارائه کردند.

۲ (کافی، ج ۲، ص ۷۸

۳) شیخ شمس‌الدین محمد بن مکی بن احمد عاملی نبطی

۴) شیخ زین‌الدین بن علی بن احمد عاملی جبعی

۵) ماموستا محمد شیخ الاسلام از اعضای مجلس خبرگان رهبری که در بیست‌وهفتم ماه مبارک رمضان سال ۸۸ به دست عناصر مزدور به شهادت رسید.

۶) برتری، اولویّت

۷) شمردن

۸) بیانات در دیدار اعضای ستاد کنگره‌ی بزرگداشت ۲۰۰۰ شهید استان بوشهر (۱۳۹۸/۱۰/۲۳)